

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

Finansministeren

23. november 2010

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 156 af 6. maj 2010 (Alm. del - § 7).

Spørgsmål:

Ministeren bedes angive den tidligste efterløns- og folkepensionsalder i perioden 2010-2100 samt den isolerede virkning på den finanspolitiske holdbarhed af:

- 1) Den nuværende velfærdsaftales isolerede ændringer i efterløns- og folkepensionsalder med antagelserne om restlevetiden for 60-årige, renten mv., som ligger i Konvergensprogram 2009.
- 2) En afskaffelse af efterlønnen gradvist over 10 år fra 2011 og en fortsættelse af reguleringen af folkepensionsalderen som i velfærdsaftalen fra 2006.
- 3) En afskaffelse af efterlønnen gradvist over 10 år fra 2011 samtidig med, at folkepensionsalderen fastholdes på 65 år i al fremtid.
- 4) En afskaffelse af efterlønnen gradvist over 10 år fra 2011 samtidig med, at folkepensionsalderen løftes de første to år som i velfærdsaftalen og efterfølgende fastholdes på 67 år i al fremtid.
- 5) Fremrykning af velfærdsaftalen til 2015, som vicedstatsminister Lene Espersen har foreslået.

Svar:

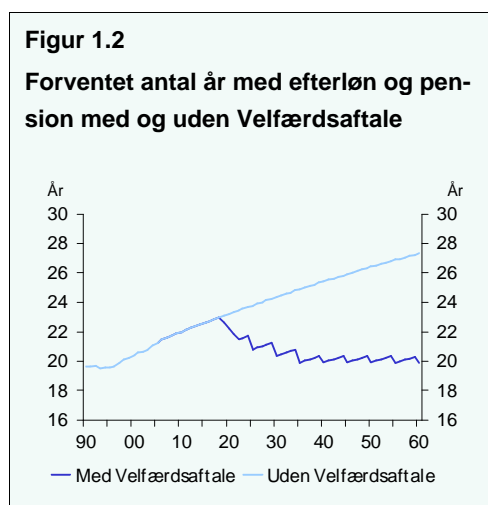
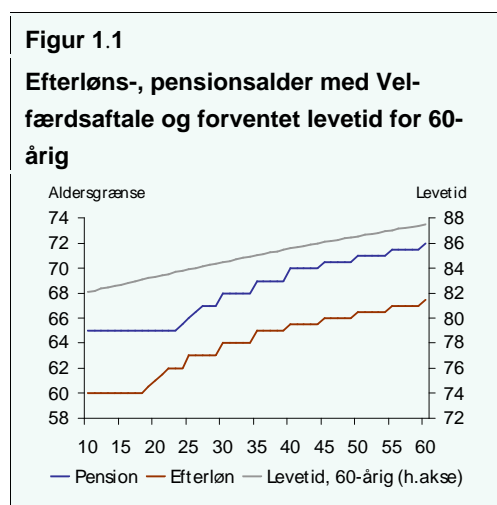
Spørgsmål 1)

Velfærdsaftalen indebærer, at efterlønsalderen løftes 2 år med ½ år af gangen fra 2019-2022, og at folkepensionsalderen hæves tilsvarende fra 2024-27, således at efterlønsperioden fortsat maksimalt er på 5 år. Herefter justeres efterløns- og pensionsalderen med stigningen i restlevetiden for 60-årige.

Justeringerne varsles 10 år forud for stigningen i efterlønsalderen og dermed 15 år før stigning i folkepensionsalderen. Selve indekseringsprincippet sigter på, at det forventede antal mulige år med efterløn og pension udgør 19½ år (for en 60-årig). Men hvis den forventede levetid permanent stiger mere end ca. 0,6 år i løbet af 10 år, indebærer varslingsperioden mv., at perioden kan blive længere. Restlevetiden for en 60-årig stiger i DREAM's befolkningsprognose med ca. 1 år pr. 10 år i pe-

rioden 2020-60, hvorved det forventede antal mulige år med efterløn og pension bliver ca. 20 år i fremskrivningen.

Figur 1.1 viser efterløns- og folkepensionsaldrerne efter Velfærdsaftalen beregnet på baggrund af antagelser om restlevetid fra DREAM's befolkningsfremskrivning fra 2009, som også ligger til grund for Konvergensprogram 2009. Den tidligste efterløns- og folkepensionsalder i perioden 2010-2100 er vist i bilagstabel 1 (Spm. 1). Figur 1.2 angiver det forventede mulige antal år med efterløn og pension med og uden Velfærdsaftalen.

Som følge af stigende forventet levetid for 60-årige stiger det mulige antal år med efterløn og pension indtil 2019, hvor efterlønsalderen første gang forhøjes med $\frac{1}{2}$ år. Omkring 2035 vil forhøjelse og indeksering af efterlønsalderen have bragt det forventede antal mulige år med efterløn og pension tilbage på $19\frac{1}{2}$ -20 år.

Forhøjelsen af efterløns- og pensionsaldrerne i kraft af Velfærdsaftalen bidrager isoleret set til at forbedre den finanspolitiske holdbarhedsindikator med 3,4 pct. af BNP svarende til knap 63 mia. kr. i 2011-niveau, jf. tabel 1.

Uden Velfærdsaftalen (og ved uændret finanspolitik i øvrigt) ville der være udsigt til eskalerende underskud og gæld efter 2020. Velfærdsaftalen styrker imidlertid den offentlige saldo med stigende virkning fra 2019 og med fuld styrke fra 2035 (hvor det mulige antal år med efterløn og pension er bragt ned i nærheden af det tilsigtede niveau).

Tabel 1							
Virkning af Velfærdsaftale							
	2015	2020	2030	2040	2070	2100	HBI
<i>Pct. af BNP</i>							
Off. saldo (inkl. renter)	0,0	0,1	2,1	4,9	16,0	37,6	
Primær saldo (ekskl. renter)	0,0	0,1	1,6	2,9	4,7	6,5	3,4
<i>1.000 personer</i>							
Beskæftigelse	0	12	141	212	351	487	
- heraf ordinær beskæftigelse ¹⁾	0	9	125	195	321	442	
Efterløn	0	-17	-19	2	-11	-11	
Folkepension	0	0	-211	-324	-498	-695	
1) ikke-støttet beskæftigelse							

I beregningerne er der taget hensyn til, at der i takt med højere efterløns- og folkepensionsalder vil være et stigende antal personer, der vil være berettiget til at modtage forskellige typer af overførsler såsom førtidspension, sygedagpenge mv., og at andre trækker sig tilbage for egne midler. Det er også forudsat, at den gennemsnitlige præsterede arbejdstid for de ældre generationer på arbejdsmarkedet vil være lavere end gennemsnittet for yngre generationer. Principperne bag beregningerne er beskrevet i Mod Nye Mål - Danmark 2015, Teknisk Baggrundsrapport til 2015-planen, Finansministeriet december 2007, kap. 6.

Spørgsmål 2)

Der spørges til virkningen af at afskaffe efterlønnen gradvist over 10 år fra 2011 og fortsat regulering af folkepensionsalderen som i Velfærdsaftalen. Det antages, at efterlønsalderen løftes med ½ år ad gangen, hvorved efterlønnen er fuldt afskaffet i 2020. Det antages samtidigt, at fleksydelsen, som er en efterlønslignende ordning for personer på fleksjob, afskaffes i tilsvarende tempo. Afskaffelsen betyder, at det forventede antal mulige år med efterløn og pension falder fra 2011 og på langt sigt udgør omkring 15½-16 år.

Den tidligste efterløns- og folkepensionsalder i perioden 2010-2100 i dette scenarium er vist i bilagstabel 1 (Spm 2).

Afviklingen af efterlønnen fra 2011-2020 forbedrer den primære offentlige saldo med ca. 0,6 pct. af BNP i 2015 og 1,1 pct. af BNP i 2020, jf. tabel 2. Det svarer til en forbedring på ca. 11 mia. kr. i 2015 og ca. 20 mia. kr. i 2020.

Beregningerne indebærer, at når efterlønnen afvikles, øges arbejdsstyrken med godt 80 pct. af faldet i antal efterlønsmodtagere, mens resten overgår til fx sygedagpenge, aktivering og førtidspension. Forudsætningerne svarer overordnet til de, der benyttes af De Økonomiske Råd og DREAM, jf. s. 251 i Dansk Økonomi - Forår 2010, DØR.

Tabel 2							
Virkning af afskaffelse af efterløn							
	2015	2020	2030	2040	2070	2100	HBI
<i>Pct. af BNP</i>							
Off. saldo (inkl. renter)	0,6	1,3	2,1	2,7	4,9	8,8	
Primær saldo (ekskl. renter)	0,6	1,1	1,3	1,1	0,7	0,6	0,8
<i>1.000 personer</i>							
Beskæftigelse	51	90	100	90	82	89	
-heraf ordinær beskæftigelse ¹⁾	43	76	85	72	65	72	
Efterløn	-64	-109	-121	-117	-109	-115	
Folkepension	0	0	0	0	0	0	

1) ikke-støttet beskæftigelse

Samlet set skønnes den gradvise afskaffelse af efterlønnen fra 2011 at forbedre den finanspolitiske holdbarhed (HBI) med ca. 0,8 pct. af BNP, svarende til ca. 14 mia. kr. Virkningen på den strukturelle primære saldo er størst i 2020-2040, hvor ældreargangene er relativt store (virkningen svarer i disse år til ca. 20-23 mia. kr. om året), mens den beregnede effekt på længere sigt er noget mindre. Udover befolkningsudviklingen har det her betydning, at erhvervsdeltagelsen og arbejdstiden for personer i alderen op til pensionsalderen antages at aftage, jo højere folkepensionsalderen bliver.

Det antages desuden, at efterlønsbidrag, der er indbetalt af personer, som ikke får ret til efterløn, udbetales. Hele udbetalingen er beregningsteknisk henlagt til 2012, hvilket medfører en forværring af saldoen på ca. 2 pct. af BNP i udbetalingsåret, hvilket isoleret set medfører større gæld og rentebetalinger i årene efter.

Spørgsmål 3)

Der spørges til virkningen af at afskaffe efterlønnen gradvist over 10 år fra 2011, mens folkepensionsalderen fastholdes på 65 år. Efterlønnen afvikles således gradvist fra 2011 til 2020 som i spørgsmål 2. Det forventede antal mulige år med efterløn og pension falder dermed til ca. 18 år frem mod 2020. Herefter stiger det forventede antal år på pension efterhånden som den forventede levetid stiger. Fra 2035 vil det forventede antal år med pension være højere end i forløbet inkl. Vel-færdsaftalen.

Den tidligste efterløns- og folkepensionsalder i perioden 2010-2100 i dette scenarium er vist i bilagstabel 1 (Spm 3).

Samlet forværres den finanspolitiske holdbarhed med i størrelsesordenen 2 pct. af BNP ift. gældende regler, svarende til ca. 36 mia. kr., jf. tabel 3. Beskæftigelsen og saldoen forbedres af, at der bliver færre med efterløn, men fra 2030 vil et stigende antal folkepensionister mere end opveje virkningerne heraf. Fra 2030 vil beskæftigelsen således være lavere end under gældende regler (dvs. inklusive Velfærdsaftalen).

Tabel 3							
Virkning af afskaffelse af efterløn og folkepensionsalderen fastholdt på 65 år.							
	2015	2020	2030	2040	2070	2100	HBI
<i>Pct. af BNP</i>							
Off. saldo (inkl. renter)	0,7	1,6	1,0	-0,8	-6,9	-19,9	
Primær saldo (ekskl. renter)	0,7	1,4	0,2	-1,4	-3,2	-4,9	-2,0
<i>1.000 personer</i>							
Beskæftigelse	51	90	-28	-122	-257	-389	
- heraf ordinær beskæftigelse ¹⁾	43	76	-30	-120	-243	-360	
Efterløn	-64	-109	-121	-117	-109	-115	
Folkepension	0	0	211	324	498	695	
1) ikke-støttet beskæftigelse							

De nærmeste årtier forbedres den strukturelle saldo, men herefter er saldoen markant ringere. Fraværet af indekseringen af pensionsalderen betyder, at der ifølge beregningen vil være strukturelle underskud over 3 pct. af BNP fra omkring 2035, og som vokser derefter. Underskuddet stiger gennem fremskrivningsperioden til op mod 20 pct. af BNP i 2100, fordi der ikke er sammenhæng mellem levetid og pensionssystemet. Finanspolitikken vil ikke være holdbar og gælden vil ikke stabiliseres.

Spørgsmål 4)

Der spørges til virkningen af at afvikle efterlønnen gradvist fra 2011 og forhøje folkepensionsalderen med 2 år som i Velfærdsaftalen, og derefter fastholde folkepensionsalderen på 67 år. Efterlønnen afvikles således gradvist fra 2011 til 2020 som i spørgsmål 2 og 3. I dette beregningseksempel vil det forventede antal mulige år med efterløn og folkepension falde fra 2011 til 2027, for derefter at stige. Fra 2055 er det forventede antal år med pension højere end under gældende regler

Den tidligste efterløns- og folkepensionsalder i perioden 2010-2100 i dette scenarium er vist i bilagstabel 1 (Spm 4).

I dette eksempel forværres den finanspolitiske holdbarhed med i størrelsesordenen 1,1 pct. af BNP svarende til knap 21 mia. kr. i forhold til gældende regler, jf. tabel 4. Frem mod 2035 vil beskæftigelsen forøges, men herefter vil et stigende antal pensionister mere end opveje virkningen af efterlønsafskaffelsen.

Tabel 4							
Virkning af afskaffelse af efterløn og folkepensionsalder på 67 år.							
	2015	2020	2030	2040	2070	2100	HBI
<i>Pct. af BNP</i>							
Off. saldo (inkl. renter)	0,7	1,5	2,1	1,3	-2,0	-9,8	
Primær saldo (ekskl. renter)	0,7	1,2	1,2	-0,1	-2,0	-3,7	-1,1
<i>1.000 personer</i>							
Beskæftigelse	51	90	51	-53	-190	-316	
- heraf ordinær beskæftigelse ¹⁾	44	76	39	-58	-183	-296	
Efterløn	-64	-109	-121	-117	-109	-115	
Folkepension	0	0	67	194	372	560	

1) ikke-støttet beskæftigelse

Frem mod ca. 2055 vil der i beregningseksemplet være en forbedring af den strukturelle saldo i forhold til gældende regler, men herefter vil saldoen være ringere end i grundforløbet. Fraværet af indeksering af pensionsalderen betyder, at der vil være permanente og voksende strukturelle underskud efter 2030. Holdbarhedsindikatoren er negativ og gælden vil ikke stabiliseres.

Spørgsmål 5)

Der spørges til virkningen af at fremrykke Velfærdsaftalen til 2015. Efterlønsalderen forhøjes således 2 år med ½ år ad gangen fra 2015 til 2018 og folkepensionsalderen forhøjes tilsvarende fra 2020 til 2023. Efterlønsalderen hæves første gang som følge af indekseringsmekanismen i 2020. Fremrykningen vil medføre, at det forventede antal mulige år med efterløn og folkepension falder fra 2015. Fra 2035 vil efterlønsalderen være sammenfaldende med det oprindelige forløb i Velfærdsaftalen.

Den tidligste efterløns- og folkepensionsalder i perioden 2010-2100 i dette scenarium er vist i bilagstabel 1 (Spm 5).

En fremrykning af Velfærdsaftalens forhøjelser i efterløns- og folkepensionsaldrene vurderes samlet at forbedre den finanspolitiske holdbarhed med 0,1 pct. af BNP eller knap 2 mia. kr., jf. tabel 5. Fra 2015 til 2035 forbedres beskæftigelsen og den strukturelle saldo i kraft af, at der samlet er færre på efterløn og folkepension.

Fra 2035 er forløbet for beskæftigelse, antal efterlønsmodtagere, folkepensionister mv. identisk med det oprindelige forløb inklusive Velfærdsaftalen, mens saldoen fortsat er bedre som følge af rentevirkninger. Fremrykningen vil således medføre en permanent forbedring af den strukturelle saldo og gælden vil blive reduceret.

Tabel 5							
Virkning af fremrykning af Velfærdsaftalen							
	2015	2020	2030	2040	2070	2100	HBI
<i>Pct. af BNP</i>							
Off. saldo (inkl. renter)	0,1	0,5	0,8	1,0	1,2	1,6	
Primær saldo (ekskl. renter)	0,1	0,4	0,4	0,3	0,0	-0,1	0,1
<i>1.000 personer</i>							
Beskæftigelse	8	53	19	0	0	0	
- heraf ordinærbeskæftigelse ¹⁾	8	47	19	0	0	0	
Efterløn	-8	-46	7	0	0	0	
Folkepension	0	-31	-32	0	0	0	
1) ikke-støttet beskæftigelse							
Anm: Som følge af ændringer i pensionsformer og pensionsudbetalinger kan virkningen på den primære saldo være forskellig fra 0 i år, hvor beskæftigelse mv. ikke ændres.							

Vedlagt: Bilagstabel med aldersgrænser.

Med venlig hilsen

Claus Hjort Frederiksen

Bilagstabel 1										
Tidligste efterløns- og folkepensionsalder frem mod 2100										
År	Spm. 1		Spm. 2		Spm. 3		Spm. 4		Spm. 5	
	EL	FP	EL	FP	EL	FP	EL	FP	EL	FP
2010	60	65	60	65	60	65	60	65	60	65
2011	60	65	60½	65	60½	65	60½	65	60	65
2012	60	65	61	65	61	65	61	65	60	65
2013	60	65	61½	65	61½	65	61½	65	60	65
2014	60	65	62	65	62	65	62	65	60	65
2015	60	65	62½	65	62½	65	62½	65	60½	65
2016	60	65	63	65	63	65	63	65	61	65
2017	60	65	63½	65	63½	65	63½	65	61½	65
2018	60	65	64	65	64	65	64	65	62	65
2019	60½	65	64½	65	64½	65	64½	65	62	65
2020	61	65	65	65	65	65	65	65	63	65½
2021	61½	65	65	65	65	65	65	65	63	66
2022	62	65	65	65	65	65	65	65	63	66½
2023	62	65	65	65	65	65	65	65	63	67
2024	62	65½	65½	65½	65	65	65½	65½	63	67
2025	63	66	66	66	65	65	66	66	63½	68
2026	63	66½	66½	66½	65	65	66½	66½	63½	68
2027	63	67	67	67	65	65	67	67	63½	68
2028	63	67	67	67	65	65	67	67	63½	68
2029	63	67	67	67	65	65	67	67	63½	68
2030-34	64	68	68	68	65	65	67	67	64½	68½
2035-39	65	69	69	69	65	65	67	67	65	69½
2040-44	65½	70	70	70	65	65	67	67	65½	70
2045-49	66	70½	70½	70½	65	65	67	67	66	70½
2050-54	66½	71	71	71	65	65	67	67	66½	71
2055-59	67	71½	71½	71½	65	65	67	67	67	71½
2060-64	67½	72	72	72	65	65	67	67	67½	72
2065-69	68	72½	72½	72½	65	65	67	67	68	72½
2070-74	68½	73	73	73	65	65	67	67	68½	73
2075-79	69	73½	73½	73½	65	65	67	67	69	73½
2080-84	69½	74	74	74	65	65	67	67	69½	74
2085-89	70	74½	74½	74½	65	65	67	67	70	74½
2090-94	70	75	75	75	65	65	67	67	70	75
2095-99	70½	75	75	75	65	65	67	67	70½	75
2100	71	75½	75½	75½	65	65	67	67	71	75½